

Брисковська Оксана Миколаївна,
провідний науковий співробітник наукової
лабораторії з проблем протидії злочинності
ННІ № 1 Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук, старший
науковий співробітник

ДОСВІД РОЗВИНЕНИХ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У ПРОТИДІІ КОРУПЦІЇ

Корупційна злочинність завжди була і залишається загрозою демократії, правопорядку, фактично руйнує належне державне управління, підриває авторитет державних інституцій. Корупція із локальної проблеми перетворилася у глобальне явище, яке деформує суспільство, економіку, правову систему нашої держави, негативно впливає на її міжнародний імідж, загрожує національній безпеці [1, с. 3]. Серед злочинів, які на сьогодні є особливо небезпечними та досить поширеними, є кримінальні правопорушення корупційної спрямованості, що вчиняються представниками влади або особами публічного права, які тим самим дискредитують діяльність органів державної влади й управління, обмежують права громадян, підривають економіку української держави [2, с. 156].

Саме високий рівень корупції та зловживання, – руйнація системи цінностей суспільства, тотальна недовіра до органів державної влади, що врешті-решт призводить до негативних економічних наслідків, збільшуючи нерівність та уповільнюючи зростання доходів населення.

Потрібно відмітити, що в розвинених зарубіжних країнах також в певній мірі присутня корупція, але не на побутовому, а на вищих рівнях. Вона не є настільки нормалізованою, як це є в Україні, населення не бачить її на власні очі кожного дня, вона не є такою очевидною і відкритою, коли звичайні громадяни беруть в ній участь.

Україна у 2019 році втратила два бали в рейтингу сприйняття корупції у порівнянні з 2018 роком і повернулася на рівень 2017 року, посівши 126-те місце зі 180. Поруч з нами у рейтингу – Киргизстан, Азербайджан та Джибуті [3].

До країн, які створили ефективний механізм протидії корупції, можна віднести: Австрію, Австралію, Великобританію, Данію, Ірландію, Ісландію, Ізраїль, Канаду, Люксембург, Нову Зеландію, Нідерланди, Німеччину, Норвегію, США, Сінгапур, Фінляндію, Чилі, Швецію, Швейцарію, та ін. Важливе значення в зарубіжних країнах, мають інститути громадянського суспільства, особливо в контролі за діями влади, активна антикорупційна позиція більшості громадян, їхніх громадських об'єднань, неприйняття ними корупції як риса ментальності, складова суспільної культури. Особливо активну роль у протидії зловживанням влади відіграють засоби масової інформації [4, с. 197]. В цих країнах притаманна висока ступінь орієнтації на громадську думку, яка стежить за можливими зловживаннями в

органах влади та корупційними проявами. А тому щодо запобіганню корупційним проявам в державі тісно взаємодіють громадські організації та державні установи.

У країнах-лідерах з подолання корупції є інститути по боротьбі з корупцією усіх типів, проте є також такі країни, які взагалі не мають спеціалізованих органів по боротьбі з цим явищем. Отже, не можна говорити про переваги одного типу спеціалізованого інституту по боротьбі з корупцією над іншими. Саме тому, важливо наголосити на тому, що прийняття одного лише закону та розробки програм з подолання корупції не достатньо, оскільки одночасно з цим необхідно підвищувати правову культуру та свідомість населення [4, с. 43].

У конвенціях ООН «Проти корупції» та «Про транснаціональну організовану злочинність» конфіскація є одним з ефективних засобів боротьби з корупцією. Окрім України, конфіскація, як міра кримінального покарання, існує в Казахстані, Білорусії, Болгарії, Данії, В'єтнамі, Конго, КНДР, Кубі, Кот-д'Івуарі, Латвії, Мадагаскарі, Мавританії, Судані, Монголії, Того, Таджикистані, Ефіопії. Показовим є досвід його реалізації у Франції, Китаї, КНДР, США [5, с. 32]. Основний принцип ефективності боротьби з корупційними злочинами в цих країнах є невідворотність відповідальності, настання покарання. Діяльність ґрунтується на пріоритетності інформаційних запобіжних заходів щодо публічності діяльності посадових осіб щодо запобігання та протидії корупції.

А тому основні фактори протидії корупції в Україні які були б характерними саме для України, це:

пропагування неприйняття, корупції в суспільстві, виховання нетерпимості до корупції в загальнонаціональній культурі. Тільки тоді ми зможемо побачити хоч якісь зрушення в боротьбі з корупцією, коли кожному громадянину, перш за все, буде соромно зізнатися в колі друзів чи родини, що вони дали чи отримали хабара, а сама корупція перестане бути нормальним явищем;

забезпечення невідворотності відповідальності, настання покарання за вчинені корупційні правопорушення. Яке б ідеальне законодавство не було написане, якщо воно не виконується, ефективності в безкінечному перефразуванні положень та законів нічого не змінить. До закону не прислухаються в першу чергу тому, що впевнені, що відповідальності за корупційні діяння так і не настане. Саме тому, невідворотність відповідальності за корупцію змінює її сприйняття потенційними правопорушниками, адже ризик в такому випадку буде занадто великий;

контроль інститутів громадського суспільства з залученням засобів масової інформації за діями представників влади або особами публічного права.

Запропоновані фактори протидії корупції запобігали б обмеженню прав громадян, деформації правової системи та економіки держави. Що в свою чергу унеможливило б дискредитацію діяльності органів державної влади й управління України.

Список використаних джерел

1. Шепітько В. Ю., Журавель В. А. Розслідування злочинів корупційної спрямованості: наук.-практ. посібник. Харків: Харків юридичний, 2013. 220 с.
2. Шевченко В. М. Проблеми формування та реалізації криміналістичної методики розслідування кримінальних правопорушень корупційної спрямованості. *Запобігання корупції у приватному секторі* : матеріали наук.-практ. онлайн «круглого столу», присвяченого 25-річчю із дня створення НДІ вивчення проблем злочинності та 95-річчю із дня народження акад. Володимира Сташиса (м. Харків, 1 лип. 2020 р.). – Харків : *Право*, 2020. С. 155–159.
3. Україна опустилася в рейтингу сприйняття корупції. *Українська правда*, четвер 23 січня 2020. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/01/23/656166/>.
4. Миронюк Т. В. Іноземний досвід боротьби з корупцією *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі*: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 12 груд. 2019 р.) Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. Ч. 2. С. 194–198.
5. Брисковська О. М. Формування антикорупційної свідомості громадян як чинник подолання корупції *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі [Текст]* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 12 груд. 2019 р.) : Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. Ч. 2. С. 42–45.
6. Бондюк А. Ф. Міжнародні засади запобігання та протидії корупції *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі [Текст]* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 12 груд. 2019 р.) : Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. Ч. 2. С. 31 – 33.

Бурак Марія Василівна,

старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем протидії злочинності ННІ № 1 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ В ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «НАЦІОНАЛЬНА АТОМНА ЕНЕРГОГЕНЕРУЮЧА КОМПАНІЯ «ЕНЕРГОАТОМ» ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Корупція є однією із найнебезпечніших загроз правам людини, демократії, правопорядку, чесності та соціальній справедливості, вона перешкоджає економічному розвитку та загрожує належному і справедливому функціонуванню як держави та суспільства в цілому, так і підприємствам, установам, організаціям. Тому розв'язання проблеми корупції є одним із пріоритетних напрямків розвитку держави.